

Rába György

A BŰVÉSZINAS NEM OKUL

Egy sorrá vált jaj von engem tovább
 egy sor máris kockázat és veszély
 egy nyom kalandja ugyan mi felé
 azután zuhatag a többi szó
 sodor s többé nem tudom mi vagyok
 más akarat markában ki vagyok
 földézttem az égiháborút
 épületet húztam s betemetett
~~Egyetlen jaj világra szabadt~~
 a nagyvilág ahogy megszületett
 amit kezdtem és még a képzelet
 neki semmit sem jövendölhetett
 teremtettem s gazdám az alkotás
 faggathatsz és majd megnevezi más

AZ ELVARÁZSOLTAK

Ez az én vidékem
 hol kedvemre lakom
 aki idetévedt
 mind földim rokonom
 kebelén kenyere hátán háza
 naponta bennem gyalognak
 kikre már sose pillant
 a holnap
 eszméletembe vissza-
 rántó kucsmás paraszt
 rongyai hordható
 nadrágra cserélő
 másik fogoly a szerb
 s ki éjjel taxin követett
 kórházi ágyamig
 mentőkocsin vitt beteget
 s akit keresztkötéssel
 tüdőgyulladásból

én hívtam vissza a kisfiú
 összeültethetem
 egy asztalhoz magamban
 a legényt a fiúcskát
 görnyedt parasztot asszonyt
 bár ismeretlenül
 tán dominózzanak
 ők uralkodnak-e
 rajtam
 vagy rajtuk nekem
 van-e hatalmam

EGY CSÁNGÓ LEÁNY BÚCSÚLEVELE ÉS A LEVÉL OLVASATA

tov. dirigintă

[osztályfőnök elvtársnő]

En ma almăntam bacuba
 și ioăc haza aștera și pintăcăn
 mig mănăc și namig ioăc
 haza poate șoha. En vasacatam
 mamaol șitărtăcând așta
 și udi monta hodi meniac al
 hazunnot și veciand al ă zierdăg
 ha mănăc tren al veghig
 udi blestemal ingămăt și
 alaiș mănăc mat nacam nam
 mond șăncii edi hu basidăt
 și namad șenchi chetfrancot
 hodi veiac mag măcar edi
 biscuițot și hodi leianac na-
 camiš paraim cal maniac
 hodi dolgozam și alișmă-
 năc și namiș ioac viso șoho
 m-at ioloctom álunii, mat ho
 ien nam mănăc al hazunot
 ocor bie cal ușam cheșt [?]
 da udi almănăc hodi mig
 ileac măcar edi hunapot
 mat n-am mig biroac sufe-

Én ma elmentem Bákóba
 s jövek haza estére s pénteken
 még menek s nem még jövek
 haza poáte [lehet] soha. Én veszekedtem
 mamával csütörtökön este
 s úgy mondta hogy menjek el
 hazunnot s vigyend el az ördög
 ha menek trénnel [vonattal] végig
 úgy blesztemál [átkoz] ingemet s
 el is menek mert nekem nem
 mond senki egy hű beszédet
 s nem ad senki két frankot [lejt]
 hogy vegyek meg makár [bár] egy
 biszkuicot [kekszet] s hogy legyenek ne-
 kem is paráim [pénzeim] kell menjek
 hogy dolgozzam s el is me-
 nek s nem is jövek vissza soha
 mert jóllaktam állni, mert ha
 én nem menek el hazunnot
 akkor bé kell üssem kést [a bordámba?]
 de úgy elmenek hogy még
 élek makár [legalább] egy hónapot
 mert nem még bírok szufe-

rilnii uleond șocot, nincean
moști șenchim hodi chi torșic
hizam și hodi mondiom mag
a necazoimat și nincean chi
odia edi francot iș nare cine
sămi dea măcar un leu și
de asta trebuie sa plec în lume
nu mai pot suferi, numai
am nici un ban eu, mam
dus la bacău numai cu
două bilete de 9,50 și nu am
cu ce să iau măcar un biscu-
iț dar eu joi scara vin acasă
și vineri îmi iau bagăjelul și
plec în lume că tare m-am
săturat de trăit și tare aș vrea
șă mor. En pintăcând micor
bie manac bacuba acor en adoc
adi *telefonat chedes pe la ora 8⁰⁰*
mag capom a hond, ha mag

capam ocar m-am mondom
iohond hodi minac menăc
al hazunot. Aghisnap buctam
m-at cioc vasacătac rivam
si ocartoc hodi mag varonac.
Da hodi n-am mig varianac
mag en mag moștam zaghis
rondeaimot și tăsăm pachet
și induloc vineri și udi al
mănăc hodi nem latnoc meg
soha ețeriș ched mig mag-
lat pozabo dar mașioc nam

mig latnocmoc șoha mat al
văsăm zaghis pozaimot și

buletinomot și mind mănăc

mădig poțiloc volomit, ha

n-am ochor măcar menand
lag arișăband ă trin ocar
la săcak ă trimbul și tu-
cioc ediot ocar mag ba-
niac ăzaghisan mat nacam
les chinac, mat haza hoznoc

rilni [szenvedni] olyan sokat, nincsen
most senkim hogy ki tartsek
hezzám s hogy mondjám meg
a nekázaimat [bajaimat] s nincsen ki
adjon egy frankot is [nincs aki
adjon legalább egy lejt és
ezért el kell mennem világgá
nem bírom többet elviselni, nincs
már egy banim se nekem
Bákóba csak két 9,50-es jeggyel
mentem és nincs még annyim se,
hogy legalább egy kekszét vehessek
de én csütörtökön este hazajövök
és pénteken veszem a csomagocskámat
és elmegyek világgá, mert erősen meg-
elégteltem az életet és nagyon meg-
szeretnék halni]. Én pénteken mikor
bémenek Bákóba akkor én adok
egy telefonat kendnek [8 óra körül]
megkapom ohont [otthon kapom],
ha meg

kapom akkor nem mondom
johont [otthon] hogy minek menek
el hazunnót. Egész nap bögtém
mert csak veszekedtek reám
s akarták hogy megverjenek.
De hogy ne még verjenek
meg én megmostam az egész
rongyaimat s teszem pákét [csomagba]
s indulok vineri [pénteken] s úgy el-
menek hogy nem látnak meg
soha egyszer is ked [kend] még meg-
lát pózába [fényképen] dar [de] mások
nem

még látnak meg soha mert el-
veszem az egész pózáimat [fényképei-
met] a

buletinomot [igazolványomat] s mind
menek

[a]meddig pacilok valamit [lesz valami
bajom], ha

nem akkor makár [bár] menend
legerősebben a trén [vonat] akkor
leszökök a trénbül [vonatból] s tu-
dok [egy jót?] akár megbán-
ják az egészen mert nekem
nem ad senki egy frankot,

poate coparșuba (în sicriu)
nam od șenchi ed francot,
ocor adninoc, da n-am mig
Poate asta va fii ultima
scrisoare de la mine nu se
știe dacă ne vedem deacum
în colo. Am scris această
scrisoare plîngînd dar nu știi
dacă mă credeți dar sper că
mă credeți vă rog fru-
mos să-i spuneți și lui tov.
profesoară Mărcuș că ce ați
înțeleas din această scrisoare
și ce se întîmplă cu mine de
acum in colo.

Aș mai scrii mai mult
dar sa luat lumina

Cu drag
Suzana

La revedere PA
A. R. F. U. prin Magdalena
la revedere
Vă Pupă cu drag

Suzana

akkor adnának, de nem még
lesz kinek, mert hazahoznak
poáte [lehet] koporsuba ([koporsóba])
[Lehet, hogy ez lesz tőlem az utolsó
levél, nem lehet tudni,
hogy látjuk-e egymást mostantól
fogva. Sírva írtam ezt a
levelet de nem tudni
ha hisz nekem de remélem hogy
hisz nekem kérem szépen
mondja meg Mărcuș tanár-
elvtársnőnek hogy mit
értett ebből a levélből
és mi történik velem
ezentúl.

Többet is írnék
de elvették a villanyt

Szeretettel]
Suzana

[Viszontlátásra PÁ
A. R. F. U. (?) Magdalénán keresztül
vizontlátásra
szeretettel csókolja]

Suzana

Bajor Andor

HAJNALI SZÉP CSILLAG

„*En ma elmentem Bákóba s jövek haza estére s pénteken még menek s nem még jövek haza poáte soha.*” Így kezdődik az a búcsúlevél, amelyet egy csángó leány írt az osztályfőnök-nőjének: ez abból tűnt ki számomra, hogy ez a különös, lélegzetelállító szöveg illendően megszólítással kezdődik, ami az egyház és az iskola nyelvén így hangzik: „Tov. Dirigintă.”

Nem tudhatom, mi keseríthette meg ennek a fiatal leánynak a szívét, nem ismerem a további sorsát, valóban vette-é a rondjait, fölült-é a trénnre, hogy leszökjön róla, amikor az a legerősebben menend.

Ez szemmel láthatólag valami igen összekavart csángó ügy, márpedig nekem sze-